

ภูมิหลังและบทบาทสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี  
ศึกษารณิการเลือกตั้ง 17 พฤศจิกายน 2539

นายชัยณรงค์ วงศ์ใหญ่



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974 - 331 - 680 - 9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

SOCIO - ECONOMIC BACKGROUND AND ROLES OF FEMALE  
MEMBERS OF THE HOUSE OF REPRESENTATIVES  
IN THE NOVEMBER 17<sup>th</sup> ,1996 GENERAL ELECTION

Mr. Chainarong Wongyai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements  
for the Degree of Master of Arts in Government  
Department of Government  
Graduate School  
Chulalongkorn University  
Academic Year 1998  
ISBN 974 – 331 – 680 - 9

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ภูมิหลังและบทบาทสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี  
ศึกษากรณีเลือกตั้ง 17 พฤศจิกายน 2539

โดย

ชัยณรงค์ วงศ์ใหญ่

ภาควิชา

การปกครอง

อาจารย์ที่ปรึกษา

ร.ศ.ดร.วิทยา สุจริตนารักษ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่ง  
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ.นพ.สุภาวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ถิ่นมณี)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตนารักษ์)

.....กรรมการ

(ดร.พิษณุ เสงี่ยมพงษ์)

ชัยณรงค์ วงศ์ใหญ่ : ภูมิหลังและบทบาทสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี ศึกษากรณีการเลือกตั้ง  
17 พฤศจิกายน 2539 (SOCIO - ECONOMIC BACKGROUND AND ROLE OF FEMALE  
MEMBERS OF THE HOUSE OF REPRESENTATIVES IN THE NOVEMBER 17<sup>th</sup>, 1996  
GENERAL ELECTION) อ.ที่ปรึกษา : ร.ศ.ดร.วิทยา สุจริตนารักษ์ 135 หน้า  
ISBN 974 - 331 - 680 - 9

การศึกษาเรื่องภูมิหลังและบทบาทสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะหาข้อสรุป  
ทั่วไปเกี่ยวกับกระบวนการเข้าสู่บทบาททางการเมืองและการแสดงบทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทน  
ราษฎรสตรีไทย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้อาศัยวิธีการศึกษาโดยการสัมภาษณ์สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีที่ได้รับการ  
เลือกตั้งเมื่อวันที่ 17 พ.ย. 2539 ซึ่งเป็นประชากรในการวิจัยจำนวน 14 คน และใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล  
ประมาณ 5 เดือน คือตั้งแต่วันที่ 3 พ.ย. 2541 - 9 เม.ย. 2542

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีไทย มี  
ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อชัยชนะในการเลือกตั้ง 5 ประการตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ 1)คุณสมบัติส่วนตัวของ  
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี (อายุ อาชีพ การศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม) 2)การให้การช่วยเหลือแก่  
ท้องถิ่นและประชาชนในเขตเลือกตั้ง (เงิน วัสดุ อุปกรณ์ และอื่นๆ) 3) นโยบายและชื่อเสียงของพรรคการเมือง  
(อุดมการณ์พรรค การจัดโครงสร้างพรรค ผลงานด้านต่างๆ ของพรรค และอื่นๆ) 4)อิทธิพลและบารมีของบิดา  
มารดา หรือญาติพี่น้อง และ 5) อิทธิพลและบารมีของหัวหน้าพรรคหรือแกนนำพรรค ปัจจัยสำคัญดังกล่าว แสดงให้  
เห็นว่า การเลือกตั้งเป็นกระบวนการที่กำหนดลักษณะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี ดังนั้นภายหลังจากเมื่อสมาชิก  
สภาผู้แทนราษฎรสตรีได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง เข้ามาทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชน จึงมีเงื่อนไขและความ  
จำเป็นที่จะสนองตอบความต้องการของประชาชนผู้เลือกตั้ง ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีส่วนใหญ่จะอาศัยบท  
บาทนอกสภามากกว่าบทบาทในสภา โดยมีจุดประสงค์ที่จะสร้างความพอใจให้กับประชาชนในเขตเลือกตั้งของตน  
ทั้งนี้ ด้วยความคาดหวังว่าเมื่อประชาชนได้รับความพอใจต่อการทำหน้าที่ในการเป็นตัวแทนของตน ก็จะนำไปสู่การ  
ให้การสนับสนุนให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งครั้งต่อไป ในส่วนของการแสดงบทบาททางการเมืองต่อประเด็น  
การแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับสิทธิสตรีนั้น ผลการวิจัยได้ชี้ให้เห็นว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีส่วนใหญ่อาศัยบท  
บาททางสังคมเป็นหลักในการแก้ไขปัญหายุ่งยากเกี่ยวกับสิทธิสตรี

ภาควิชา การปกครอง .....  
สาขาวิชา การปกครอง .....  
ปีการศึกษา 2541 .....

ลายมือชื่อนิสิต .....  
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....  
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

# #c830023 : MAJOR GOVERNMENT

KEYWORD: FEMALE MEMBERS OF HOUSE OF REPRESENTATIVES/WOMEN'S RIGHTS

CHAINARONG WONGYAI : SOCIO-ECONOMIC BACKGROUND AND ROLE OF FEMALE MEMBERS OF THE HOUSE OF REPRESENTATIVES IN THE NOVEMBER 17th, 1996 GENERAL ELECTION. THESIS ADVISOR: ASSOCIATE PROFESSOR WITTAYA - SUCHARITTHANARUGSE, Ph.D. 135 pp. ISBN 974-331-680-9

The purpose of this thesis is to generalize the activity of female members of the House of Representatives in Thai politics.

The study is to find the factors influencing the success in the election of female candidates and their roles as members of the House of Representatives. The study was conducted during the period of 3 November 1998- 9 April 1999 by interviewing 14 female members of the House of Representatives in the November 17th general election.

The study revealed that there were five major factors attributable to the success of those female candidates in the election, ranking by its importance, as follows:- 1) Personal profile (i.e. age, profession, education, economic and social status) 2) Patronage providing to the electoral community ( money, material and etc.) 3) Creditability of political party including their campaigns and policies. 4) The influence and creditability of her father and mother 5) The influence and creditability of the political party's leader.

It was also found that most female members of the House of Representatives were likely to take their roles outside the House of Representative , in other words, they tended to participate more on the community activities in order to have a continued support from voter for the next election. For the role taken on women's rights, the study showed that most of female members of the House of Representatives used their social role to solve the issues in women's rights.

ภาควิชา.....การปกครอง.....

สาขาวิชา.....การปกครอง.....

ปีการศึกษา..... 2541.....

ลายมือชื่อผู้ผลิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....



## กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ก็ด้วยความเมตตา กรุณาของท่านรองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตรนารักษ์ ผู้อำนวยการสถาบันเอเชียศึกษา ที่กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและเป็นผู้ให้แนวทางในการดำเนินการศึกษาวิจัยที่ถูกต้อง นับเป็นภูมิความรู้อันทรงคุณค่ายิ่ง นอกจากนี้ต้องขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ลิ้มมณี หัวหน้าภาควิชาการปกครอง ที่กรุณาได้รับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ดร.พิษณุ เสงี่ยมพงษ์ ที่กรุณาได้รับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.ลลิตา ฤกษ์สำราญ, คุณรัตนา จงสุทธานามณี, คุณคมคาย พลบุตร, คุณกัญญา ศิลปอาษา, คุณปวีณา หงสกุล, คุณศิริวรรณ ปราศจากศัตรู, คุณวรศุติ เขาวศิริกุล, คุณอัญชติ เทพบุตร, คุณพูนสุข โลหะโชติ, คุณชรินทร์ พุทธปวน, คุณมยุรา-อูรเคนทร์, คุณรัตนา อนันต์นาคินทร์, คุณมุกดา พงษ์สมบัติ ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลต่าง ๆ อันส่งผลให้งานวิจัยสำเร็จลงได้ด้วยดี และโดยเฉพาะอย่างยิ่งขอขอบพระคุณ คุณลดาวัลลี วงศ์ศรีวงศ์ ซึ่งนอกจากให้ความร่วมมือดังกล่าวแล้ว ยังเป็นผู้มีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการทำงานชิ้นนี้ขึ้นมา นอกจากนี้ยังเป็นเสมือนเอกบุคคละที่ผู้วิจัยได้ศรัทธาและชื่นชมในแนวทางการทำงานการเมืองมาโดยตลอด

บุคคลที่อดจะกล่าวถึงมิได้คือคุณเหนี่ยว เสงี่ยมวัฒนาการ ที่ช่วยเป็นธุระในส่วนของข้อมูลจากรัฐสภา คุณสน นิลศรี ที่ช่วยชี้แนะในแง่ระเบียบ วิธีวิจัย คุณธิดาศิริ ศรีสมิต เพื่อนที่ดีมาตลอดระยะเวลาอันเนิ่นนาน ตลอดจนทั้งน้องบาส และบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกท่านที่มีได้เอื้อนมา ณ ที่นี้ซึ่งคอยช่วยเหลือตลอดเวลาในการทำงานวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อนรงค์ชัย และคุณแม่พรพักตร์ วงศ์ใหญ่ ผู้ซึ่งเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษา สนับสนุนและสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่ลูกตลอดมา นับเป็นมงคลแห่งชีวิตของลูกตลอดไป

ชยันรงค์ วงศ์ใหญ่

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญตาราง.....	ง

## บทที่

### 1. บทนำ

ความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	5
กรอบความคิดในการศึกษา.....	5
สมมุติฐานในการศึกษา.....	6
ขอบเขตในการศึกษา.....	6
วิธีการศึกษา.....	8
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	9
ข้อจำกัดในการศึกษา.....	10
นิยามศัพท์.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
การนำเสนอผลการศึกษา.....	11

### 2. แนวความคิดทางทฤษฎีในการวิจัย.....12

กรอบแนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง.....	12
แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสตรีกับการมีบทบาททางการเมือง.....	12
แนวความคิดทฤษฎีเรื่องการเป็นตัวแทน.....	22
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	31
กรอบความคิดในการศึกษา.....	37

3. ศตรีกับการเข้าสู่บทบาททางการเมือง.....	38
แรงจูงใจในการเข้าสู่บทบาททางการเมือง.....	49
ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ศตรีได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง.....	54
กลวิธีในการหาเสียงของ ศ.ต.ศตรี.....	55
ปัจจัยที่มีผลต่อการพิจารณาเลือกตั้งของประชาชน.....	59
ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของศตรี.....	66
ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของศตรี.....	71
4. บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรศตรีในการเมืองไทย.....	78
บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรศตรีในสภา.....	80
บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรศตรีนอกสภา.....	89
บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรศตรีต่อประเด็นการแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับ สิทธิศตรี.....	96
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	105
รายการอ้างอิง.....	114
ภาคผนวก.....	119
ประวัติผู้เขียน.....	135



ตารางที่ 1 จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตามเพศ จากปีการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2491-2539.....	45
ตารางที่ 2 แสดงปัจจัยที่มีผลต่อชัยชนะในการเลือกตั้ง ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี .....	61
ตารางที่ 3 แสดงลำดับของความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อชัยชนะ ในการเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี .....	62
ตารางที่ 4 แสดงกระทู้ถามที่เข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรในช่วงปี พ.ศ. 2540 และ 2541.....	81
ตารางที่ 5 แสดงการเสนอญัตติเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรในช่วงปี พ.ศ. 2540 และ 2541.....	83
ตารางที่ 6 แสดงจำนวนการเสนอร่างพระราชบัญญัติในช่วงปี พ.ศ. 2540 และ 2541.....	85